

Μενέλαος Λουντέμης

Ένα παιδί μετράει τ' άστρα

Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από το πρώτο κεφάλαιο του μυθιστορήματος του Μενέλαου Λουντέμη *Ένα παιδί μετράει τ' άστρα*. Παρουσιάζει ανάγλυφα τον πόθο του φτωχού παιδιού να μάθει γράμματα, καθώς και την προσπάθεια να επιτύχει τον στόχο του παρά τις αντίξοες κοινωνικές συνθήκες.

Μια μέρα κάθισε και παίδεψε το κεφάλι του. Το 'βαλε κάτω και το παίδεψε, το 'πλεξε όπως είδε να κάνουν οι γύφτοι με το καλάθι. Στο τέλος το βρήκε: Θα 'πιανε φιλία με τα βιβλία. Θα γύρευε να μάθει από κει, αυτά που του 'κρυβαν οι μεγάλοι πίσω απ' τα παραμύθια που λέγανε αυτοί οι μικροί χάρτινοι «παππούδες» που κάθονται στα γόνατά σου και σου λένε τις ιστορίες τους χωρίς καμώματα και παρακάλια.

Μα στο χωριό, που δούλευε παραπαίδι*, δεν είχε χαρτοπουλειά*. Έπρεπε, λοιπόν, να παρακαλέσει κανένα μπάρμπα απ' αυτούς που κατεβαίνανε στην πολιτεία και πουλούσανε το καλαμπόκι τους να του φέρει ένα. Και μια μέρα αυτό έγινε. Έπιασε έναν τέτοιο γερούλη, του 'βαλε στη χούφτα καναδυό μεταλλίκια* και, «σε παρακαλώ», του λέει, «αν βρεις, εκεί που πας, κανένα βιβλίο που να λέει καλές ιστορίες, πάρ' το μου. Ε; Πολύ θα σε περικαλέσω*, όμως...».

Έβαλε ο παππούς τα μεταλλίκια στην απαλάμη του, τα πασπάτεψε με το δάχτυλο, αναποδογύρισε ένα, για να δει τι έχει από κάτω... έστρωσε με το δάχτυλο τα μουστάκια του... και του τα 'δωσε πίσω. «Πάρ' τα», του λέει. «Αν τα χαρτιά λένε καλά παραμύθια... μου τα λες και μένα και ξεχρεώνουμε. Αν, πάλι, δε λένε, θα σου πάρω ένα αυτί. Ε;...». Το παιδί τρόμαξε. Ο γέρος τότε έβαλε τα γέλια... «Άιντε, άιντε... Σύχασε*...», είπε. «Δε σου παίρνω αυτί, σου παίρνω ένα μεταλλίκι. Σύμφωνοι;».

Σε τρεις μέρες του 'φερε ένα χαρτί, λίγο πιο χοντρό απ' το βαγγέλιο, και του το 'δωσε. «Το πασπάτεψα από παντού», λέει στο παιδί. «Δε βγαίνει τίποτα. Για πάρ' το εσύ, μην 'πα και σε γνωρίζει και συνεννοηθείτε».

Το παιδί τ' άνοιξε τρέμοντας. Ήταν σαν μικρό σπιτάκι, «Ιστορία Σεβάχ του Θαλασσινού» έλεγε το ξώφυλλό του. Αυτό ήταν! Το παιδί έπεσε πάνου στο βιβλίο με τα μούτρα. Και το διάβαζε, το διάβαζε ολόκληρο το χειμώνα. Το διάβαζε και ξανά το διάβαζε και πάλι το ξαναδιάβαζε, και το 'μαθε νεράκι. Κείνος ο μπάρμπα, που του το 'χε φέρει, τ' άκουε και τρέμανε τα μουστάκια του. Όμορφο βιβλίο. Μόνο που είχε μια παραξενιά. Έλεγε την ιστορία του μονάχα σ' όποιον ήθελε.

Όσπου να κλείσει κείνη η χρονιά, είχε καταπιεί κι άλλα καμιά δεκαριά βιβλία.

* (το) **παραπαίδι**: παραγιός, βοηθός τεχνίτη

* **χαρτοπουλειά** (το χαρτοπουλειό): τα χαρτοπωλεία

* **μεταλλίκια** (το μεταλλίκι): κέρματα

* **θα σε περικαλέσω**: θα σε παρακαλέσω

* **Σύχασε**: ησύχασε

Σπύρου Παπαλουκά, *Το παιδί με τις τιράντες*
(*Το παιδί στη νεοελληνική τέχνη*, εκδ. Adam)

Σπύρος Παπαλουκάς (1892-1957)

Ζωγράφος που ασχολήθηκε κυρίως με την απόδοση του ελληνικού τοπίου. Το έργο του έχει επιρροές από τη βυζαντινή αγιογραφία.

Μενέλαος Λουντέμης (Κωνσταντινούπολη 1915 - Αθήνα 1976)

Έζησε δύσκολα παιδικά χρόνια και αναγκάστηκε να εργαστεί από μικρό παιδί. Αγwόνιστηκε στην Αντίσταση κατά των κατακτητών (1940) και μετά τον πόλεμο έζησε στη Ρουμανία ως πολιτικός πρόσφυγας. Τα έργα του διακρίνονται για τον λυρισμό και το έντονο συναισθηματικό στοιχείο τους· καταγράφουν τις δυσμενείς κοινωνικές συνθήκες, τις οικονομικές δυσκολίες και τα προβλήματα του απλού λαού. Κυριότερα βιβλία του: *Τα πλοία δεν άραξαν*, *Καληνύχτα ζωή*, *Οι κερασιές θ' ανθίσουν και φέτος*, *Οδός Αβύσσου αριθμός 0*, *Της γης οι αντρειωμένοι*.

Ερωτήσεις - Δραστηριότητες:

1. Γιατί στρέφεται στα βιβλία ο ήρωας του κειμένου;
2. Να βρείτε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το παιδί στην προσπάθειά του να αποκτήσει βιβλία.
3. Αν ο ήρωας του αποσπάσμάτος μας επισκεπτόταν την τάξη του Τυφλοπόντικα (σελ. 120-122), τι θα έλεγε στα παιδιά που θα συναντούσε εκεί για την αξία των βιβλίων;